

STORTINGET

Representantforslag 185 S

(2018–2019)

fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Lars Haltbrekken, Karin Andersen og Arne Nævra

Dokument 8:185 S (2018–2019)

Representantforslag fra stortingsrepresentantene Torgeir Knag Fylkesnes, Lars Haltbrekken, Karin Andersen og Arne Nævra om framtidens oppdrettsnæring

Til Stortinget

Bakgrunn

Havbruksnæringen i Norge har hatt en utrolig vekst og utvikling siden den spede start på moderne oppdrett på slutten av 60-tallet. Norge eksporterer fisk til utlandet tilsvarende 36 millioner måltider hver eneste dag. Som en historisk parallell til petroleumsnæringens utvikling har næringen utviklet seg uten den samme offentlige oppmerksomheten og statlige kontrollen. Oppdrettsnæringen bidrar i dag til verdiskaping over hele landet. Mange distrikts- og kystkommuner har fått verdifulle arbeidsplasser på grunn av næringen, og man ser at disse gir positive ringvirkninger for mange lokalsamfunn.

Norge står i dag for over 50 prosent av den globale lakseoppdretten. Det gir oss et stort ansvar for å produsere trygg mat. Folks tillit til matproduksjon er tett knyttet til om det er åpenhet rundt hvordan maten produseres, om produksjonen har skjedd med god dyrevelferd, og om matproduksjonen gir minst mulig miljøavtrykk.

Mange vil si at utviklingen har vært eventyrlig. Men næringen har også store utfordringer, og ikke minst potensial, som ikke løses eller utløses av seg selv.

Det er et faktum at oppdrettsnæringen i dag ikke er bærekraftig. Problemer som sykdom, lus, rømming, avlusningsmetoder som går på akkord med fiskevelferd og

øvrige marint liv og næring, og oppdrettsfôr som hentes ut av åkrer og hav langt borte, er verken bærekraftig eller solidarisk med folk og bønder i andre land – de er alle negative effekter som må tas på største alvor.

I motsetning til petroleumsnæringen kan havbruk bli bærekraftig. Det krever innsats, man må være villig til å både regulere og å investere for å oppnå det. Man må derfor begynne med erkjennelsen av at næringen har kommet langt, men skal mye lenger. Og utviklingen må gå langt raskere enn i dag.

Potensialet er enormt. Dersom Norge løser problemene med lus, rømming, dyrevelferd og sørger for at fôr er bærekraftig og kortreist – har man ikke bare skapt en mindre konfliktfylt næring, man bidrar også til å gi verden metoder og teknologier til håndtere noen av våre største utfordringer.

Og så må man erkjenne at man har dårlig tid. Galopperende klimaendringer, lokale miljøproblemer, svekket global matproduksjon og de sosiale konsekvensene av at rike land sikrer fattige lands matproduksjon gjennom kjøp og utprising, er alle ting denne næringen er i nærkontakt med. En bærekraftig oppdrettsnæring vil dessuten være konkurransefordel. Alt peker derfor i retning av større politiske grep i denne næringen, og dette representantforslaget er ment å være nettopp dette.

Forslagsstillerne er klar over at forslagene vil fordre betydelige investeringer fra oppdrettsnæringen. Deler av denne ulempen vil kunne reduseres av forslaget til endringer av Havbruksfondet, hvor prisen på tillatelse reduseres kraftig samtidig som miljøkravene strammes inn.

Omlegging av systemet for tildeling av tillatelser og Havbruksfondet

I dag betaler oppdrettselskap store beløp for å utvide kapasiteten gjennom nye tillatelser. Samtidig er det store utfordringer i oppdrettsnæringen som vil kreve investeringer å løse. Forslagsstillerne foreslår derfor å ta ned prisen på nye tillatelser kraftig og heller stille strengere miljøkrav for tildelinger av tillatelsene.

Inntektene fra dagens tildelinger av tillatelser blir fordelt gjennom et havbruksfond mellom kommunene og fylkeskommunene ut ifra oppdrettsaktivitet og nye tillatelser. Dette gir spesielt gode inntekter til kommuner med ny aktivitet, men denne inntekten er uforutsigbar. Dagens modell har betydelige ulemper. Engangsutbetalingen for nye tillatelser gir ikke kommunene grunnlag for å drive et langsiktig arbeid for god kystsonoplanlegging, tilrettelegging for andre næringer eller for å løse pågående miljøproblem.

Kommunenes inntekter fra oppdrettsnæringen bør heller komme fra vanlig produksjon, ikke fra åpning av nye områder. Det vil gi mindre press for å åpne stadig større områder til en næring som stadig har vesentlige utfordringer, samtidig som det vil gi kommunene mer forutsigbare inntekter. Sosialistisk Venstrepartis forslag om produksjonsavgift vil kunne bidra til det og utgjøre en ressursrentebeskatning (jf. Dokument 8:103 S (2016–2017) og Dokument 8:192 S (2017–2018)).

Ved å stille strengere miljøkrav og kraftig redusere prisen på tillatelser for vekst innenfor trafikkløssystemet vil næringen kunne frigjøre midler til å gjøre større investeringer i miljøteknologi og nye løsninger. Forslagsstillerne mener at oppdrettsanleggene må kunne vise solid dokumentasjon på at teknologien oppfyller miljøkravene, for å kunne få tillatelse. Samtidig må det bli lavere terskel for at staten kan stanse produksjon som skader miljøet eller baserer seg på en uakseptabel dyrevelferd.

Norske oppdrettsanlegg slipper i dag ut store mengder slam og annet avfall. Dette kan være grunnlag for nye ressurser, dersom avfallet hentes opp og brukes på ny, for eksempel til biogass eller gjødsel. Dette kan bidra til å redusere klimagassutslipp og skape nye arbeidsplasser.

Dersom man satser på å skape biogass, vil en forutsetning for at man lykkes, være at det legges føringer som bidrar til å skape en infrastruktur og et marked for biogass over hele landet. Dersom man klarer å kombinere biogassproduksjon fra oppdrett, landbruk og avfall, kan det ligge store næringsmuligheter her, samtidig som klimagassutslippene kan gå ned. En undersøkelse fra Norsk institutt for bioøkonomi (NIBIO) viste at innblanding av 20 prosent fiskeslam i biogassproduksjon basert på husdyrgjødsel doblet metanproduksjonen.

Forslag

På denne bakgrunn fremmes følgende

f o r s l a g :

1. Stortinget ber regjeringen legge om tildelingen av oppdretts tillatelser, slik at prisen på vekst reduseres kraftig og man heller innfører krav om null lus, null rømming og null ressurser på avveie for å kunne få tillatelse til ny eller økt produksjon. Alle nye tillatelser skal gå til anlegg som nyttegjør seg slammet fra anlegget.
2. Stortinget ber regjeringen stramme inn praksis ved kontroll av oppfyllelse av oppdretts tillatelser, slik at tillatelser kan trekkes inn dersom miljøkravene brytes.
3. Stortinget ber regjeringen sette seg et mål om at alt slam fra oppdrettsanlegg skal samles opp fra og med 2023, samt gjennomføre en utredning for å undersøke hvordan dette kan skje. Utredningen bør se på både gjødselproduksjon og biogassproduksjon.
4. Stortinget ber regjeringen legge fram tiltak som kan etablere og finansiere en infrastruktur for biogassproduksjon over hele landet og gjøre biogassproduksjonen lønnsom.
5. Stortinget ber regjeringen legge fram en gjennomgang av trafikkløssystemet for å belyse om systemet er miljømessig forsvarlig og i tråd med eksisterende miljølovgivning.
6. Stortinget ber regjeringen innføre krav om at innen 2020 skal all oppdrettslaks dobbeltmerkes på en måte som gjør at rømt fisk enkelt kan identifiseres og spores.
7. Stortinget ber regjeringen avvikle oppdrettsaktivitet i nasjonale laksefjorder, hvor aktører som må flytte, får forrang på nye lokaliteter utenfor laksefjordene.
8. Stortinget ber regjeringen sette et mål om at alle norske oppdrettsanlegg skal være rømningsfrie fra og med 2026, samt snarest gjennomføre en utredning for å undersøke hvordan dette kan skje.
9. Stortinget ber regjeringen stanse bruk av termisk avlusing og andre metoder for avlusing som utfordrer dyrevelferden, fram til det er dokumentert at metodene kan brukes uten å påføre fisken vesentlig lidelse eller øke dødeligheten på oppdrettsfisk og rensfisk.
10. Stortinget ber regjeringen sikre at utprøving av avlusingsmetoder defineres som dyreforsøk etter forskrift om bruk av dyr i forsøk, og følgelig bare gjennomføres etter tillatelse fra Mattilsynet.
11. Stortinget ber regjeringen stille miljøkvalitetsstandarder for havbunnen under oppdrettsanlegg som

- er minst på nivå med miljøkravene i sammenlignbare land.
12. Stortinget ber regjeringen stanse bruken av kitin-syntesehemmere i oppdrettsnæringen.
 13. Stortinget ber regjeringen gjennomføre tiltak for å hindre lekkasje ut i sjøen fra kobber som brukes ved norske oppdrettsanlegg.
 14. Stortinget ber regjeringen forby bruk av stoffet ethoxyquin i produksjon av norsk oppdrettsfisk.
 15. Stortinget ber regjeringen etablere nasjonale mål for fosforgjenvinning og utrede virkemidler for å styrke markedet for sekundært fosfor.
 16. Stortinget ber regjeringen snarest legge fram en plan for hvordan oppdrettsnæringen kan redusere sine CO₂-utslipp vesentlig de neste ti årene.
 17. Stortinget ber regjeringen styrke Mattilsynets sanksjonsmuligheter overfor oppdrettsproduksjon som ikke er i tråd med krav til dyrevelferd og miljø.
 18. Stortinget ber regjeringen legge fram en sak for å styrke dyrevelferden til rensefisk.

21. juni 2019

Torgeir Knag Fylkesnes

Lars Haltbrekken

Karin Andersen

Arne Nævra

